

Izvorni znanstveni članak
Prihvaćeno: 12. prosinca 2020.

doc. dr. sc. Marijana Alujević

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Odsjek za talijanski jezik i književnost
marijana@ffst.hr

doc. dr. sc. Tanja Brešan Ančić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
bresant@ffst.hr

Dijana Vinčić, prof.

OŠ „Ostrog“, Kaštel Lukšić
dijana.bandalo@gmail.com

KOMPARATIVNI PRIKAZ ODABRANIH LEKSIČKIH KOLOKACIJA (*LAGANI GLAGOL* + *IMENICA*) U HRVATSKOM, TALIJANSKOM I ENGLESKOM JEZIKU I NJIHOVA PRIMJENA U NASTAVI

Sažetak: *Ovaj rad tematizira jedno od najvažnijih područja idiomatskog jezika, kolokacije. Posebna se pozornost pritom posvećuje komparativnom prikazu najčešćih konstrukcija sastavljenih od laganog glagola (tal. „verbi supporto“, engl. „light verbs“) i imenice u hrvatskom, engleskom i talijanskom jeziku. Ta je konstrukcija odabrana za analiziranje jer je iznimno česta u najranijem stupnju usvajanja jezika, a cilj usporedbe bio je odrediti podudarnosti u svrhu korištenja pozitivna prijenosa pri poučavanju leksika u talijanskom i engleskom kao stranom jeziku, odnosno spriječiti negativan prijenos u vidu pogrešnih analogija. Istraživanje se temelji na pretpostavci da je količina potpunih podudarnosti u kolokacijama koje se poučavaju u ranim stadijima učenja stranog jezika ograničena, stoga ih je potrebno pravodobno uočiti i svrati ti na njih pozornost. Dakle, nakon rasprave o rezultatima usporedne analize istaknuta je važnost poučavanja kolokacija u nastavi, tj. važnost predstavljanja najčešćih kolokacija usporedno s predstavljanjem nove riječi. U skladu s navedenim, zastupa se stav da bi pri učenju jezika bilo korisno i djelotvorno odabrati kolokacijski pristup.*

Ključne riječi: *kolokacijski pristup, kontrastivna analiza, leksik, usvajanje stranog jezika*

TEORIJSKI OKVIR

Polovicom prošloga stoljeća Firth (1951) definira kolokacije kao „međusobno povezane riječi“. Prema tom autoru kolokacija je „način (obrazac) značenja“ (engl. *mode of meaning*), čije se leksičko značenje ostvaruje višestrukim značenjima na različitim razinama. Razine o kojima govori jesu ortografska, fonološka, gramatička i kolokacijska (Firth, 1957, str. 192). Prema Miščin (2012), kolokacija je leksikološka univerzalija koja svoj naziv baštini iz latinskoga jezika (*com* zajedno + *locare* smjestiti). Autorica ističe dva opća kriterija za određivanje kolokacije: blisku strukturiranost i sadržavanje kojeg elementa nepredvidivosti. Leksikolozi kolokaciju definiraju kao pojavu u kojoj su leksičke jedinice sklone supojavljanju s jednom ili više drugih riječi (npr. Halliday i dr., 1964; Ridout i Waldo-Clarke, 1970; Backlund, 1973, 1976; Seaton, 1982; Crystal, 1985; Cruse, 1986; Zhang, 1993, prema Miščin, 2012).

Kako navode Stojić i Murica (2010, str. 113), pri razgraničavanju kolokacija od slobodnih sintagma s jedne strane te frazema s druge, iznimna se pozornost posvećuje značenjskom aspektu. Zaključuju da su kolokacije čvršće i selektivno ograničenije od slobodnih kombinacija, ali su slobodnije od idiomatskih, odnosno frazeoloških sklopova. Tako kolokacije karakterizira mala paradigmatska zamjenjivost njihovih članova, semantički su i sintaktički stabilne jedinice, a slobodne sintagme tvore sveze neograničena značenjskog potencijala. S druge strane, kolokacije i frazemi posebnost su pojedinoga jezika, one su sveze najmanje dviju riječi za koje je primijećena veća vjerojatnost supojavljanja (Borić, 2002, str. 107) ili među kojima postoji predvidljivost pojavljivanja (Blagus Bartolec, 2008, str. 107). Stoga se idiomatičnost može smatrati karakterističnom za frazeme te je možemo promatrati kao razlikovno obilježje u odnosu na kolokacije iako se djelomično preneseno značenje može pronaći i u kolokacija.

U američkoj i britanskoj tradiciji kolokacije se nazivaju *idiomima*, katkada i *višerječnim kombinacijama* ili *cjelinama*, *fiksni izrazima*, *formulaičnim jezikom*, *koselekcijom riječi*, *frazalnim leksemima* i *frazemima* ili *frazeološkim jedinicama* (Omazić, 2003, str. 13). Kako navodi Miščin (2012), mnoge jezikoslovne discipline, od stožerne leksikologije pa do drugih njoj bliskih, poput diskursne analize, korpusne analize, usvajanja stranog jezika, kognitivne lingvistike, psiholingvistike, sociolingvistike, semantike, retorike, do stilistike te leksikografije kao zasebne discipline koja operacionalizira sva ta znanja i pretvara ih u konkretne rječničke, glosarske strukture, bave se fenomenom ove osobite sveze.

Kada je riječ o jedinicama koje tvore kolokaciju, Stojić i Murica (2010, str. 115) navode da je Hausmann prvi, 1984. godine, uveo nazive baza i kolikator, koji su uvriježeni i danas. Baza je nepromjenjiva sastavnica koja nosi primarno značenje, a kolikator determinira značenje nepromjenjive sastavnice. U literaturi na hrvatskom jeziku uz termin baza pojavljuju se i nazivi *osnova* (Petrović, 2007),

ključna riječ (Pritchard, 1998), *nosiva riječ, osnovna natuknica* (Mihaljević, 1991) te *ključni element* (Borić, 2002). Polazeći od Firthova tumačenja da pojedinačne riječi dobivaju svoj značenjski potencijal tek kada se nađu u kolokaciji, Ivir (1992, 1993; prema Stojić i Murica, 2010) za sastavnicu koja je dio kolokacije tvori novi naziv *kolokat* koji se ne temelji na binarnoj podjeli sastavnica, nego im daje ravnopravan status.

VRSTE KOLOKACIJA

Prema istraživanjima inozemnih autora (poput Hausmann, 1985; Benson, 1985), struktura se kolokacijskih sveza može odrediti ili prema gramatičkoj strukturi ili prema vrsti riječi kojoj pripada baza. Hausmann (1985, str. 119) svoju klasifikaciju temelji na prvom kriteriju te razlikuje šest osnovnih struktura. Primijenimo li njegovu podjelu na kolokacije u hrvatskome jeziku, dobit ćemo sljedeće strukture:

1. glagol + imenica (baza), npr. *tražiti pravdu, donijeti odluku*
2. pridjev + imenica (baza), npr. *crno vino, mladi krumpir*
3. imenica (baza) + glagol, npr. *telefon zvoni, pas laje*
4. imenica + imenica (baza), npr. *prstohvat soli, šalica kave*
5. prilog + pridjev (baza), npr. *potpuno miran, smrtno ranjen*
6. prilog + glagol (baza), npr. *ispravno postupiti, oštro kritizirati*.

Osnovne kolokacije moguće je proširiti u složene konstrukcije dodavanjem drugih elemenata koji determiniraju značenje kolokacijskih dijelova. Leksičke¹ se kolokacije uglavnom smatraju binarnim konstrukcijama, tj. sastoje se od baze i kolokatora koji pripadaju otvorenim klasama. Riječi koje pripadaju zatvorenim popisima, kao što su prijedlozi i zamjenice, mogu biti sastavnice takvih sveza, ali temeljne su sastavnice i dalje baza i kolokator (Stojić i Murica, 2010).

Druga uvriježena strukturalna klasifikacija kolokacija jest Bensonova (1985, str. 61). Ona se temelji na vrsti riječi koja dominira u kolokacijskoj svezi. Primjenom Bensonove klasifikacije kolokacija na hrvatski jezik dobivaju se četiri osnovne strukture:

1. imenička kolokacija, npr. *oštra zima, trulo voće, prstohvat soli*
2. glagolska kolokacija, npr. *srce kuca, pucketati prstima, biti u zvanju*
3. pridjevska kolokacija, npr. *neizlječivo bolestan, smrtno ranjen*
4. priložna kolokacija, npr. *potpuno nebitno, sasvim dovoljno*.

Kroatistička literatura prototipnima smatra sveze pridjeva i imenice (*plavi različak*), a ustaljenima se smatraju i sveze imenice i imenice (*potez očajnika, misao vodilja*) te imenice i prijedložno-padežnog izraza (*češalj za kosu*) (Blagus

¹ Gramatička kolokacija sastoji se od dominante (imenica, pridjev ili glagol) i prijedložnog izraza ili gramatičke strukture kao što je infinitiv ili rečenica. Leksičke kolokacije, za razliku od gramatičkih, ne sadržavaju prijedloge, infinitive ili rečenice. Tipične leksičke kolokacije sastoje se od imenica, pridjeva, glagola i priloga.

Bartolec, 2017, str. 287). Nešto su slabije opisane glagolske kolokacije i rijetko se navode u specijaliziranim, terminološkim rječnicima. Slijedeći Blagus Bartolec (2017, str. 289) i ovdje će se glagolskim kolokacijama smatrati sveza čija je prva sastavnica glagol koji otvara mjesto imenici ili prijedložnom izrazu, s time da će se usmjeriti na kolokacije s takozvanim *laganim glagolima*. Laganim² se glagolima smatraju svi perifrazni, modalni i fazni glagoli (Blagus Bartolec, 2017, str. 289) kojima je nužna imenska dopuna kako bi se ispunio semantički potencijal glagola. Takve su definicije (inicijalno se misli na početnu Jaspersenovu³) kao i sam naziv sugerirali kako je riječ o glagolima koji su „značenjski prazni“, no takav se stav u novije vrijeme napušta te im se daje puno veća važnost u kolokacijskim svezama (Peti-Stantić i sur., 2016, str. 203).

UVID U KOLOKACIJE S TZV. LAGANIM GLAGOLOM U TALIJANSKOM I ENGLESKOM JEZIKU

U talijanskom jeziku postoji poseban tip kolokacijske sveze laganog glagola i imenice kod kojeg baza (imenica) određuje značenje kolokacije. Glagol ima generičko značenje i često određuje samo glagolsko vrijeme (npr. tal. *prendere una decisione, dare spiegazioni, fare una telefonata, essere in dubbio, avere paura*; engl. *take a walk, give a groan, give a demonstration of the technique, make an offer, have a bite, do the ironing*). U engleskom jeziku to su glagoli poput *like, have, do, take, be* itd. Salkoff (1990, str. 244) navodi sljedeće primjere kolokacija:

Max alluded to the crime. ~ Max made an allusion to the crime.; Max harmed the child. ~ Max did harm to the child.; Max walked along the street. ~ Max took a walk along the street.

U romanskim jezicima ovim tipom kolokacija bavili su se Gross i Giry-Schneider (1978). Gross je smatrao da imenica preuzima funkciju predikata pri čemu se glagol „isprazni“ od značenja i postaje pomoćni (tal. *visitare – fare (verbo supporto), visita* (preuzima ulogu predikata). Bogata literatura o kolokacijama postoji i u talijanskom jeziku, njima su se bavili D'Agostino i Elia (1998) te Cicalese (1999), a u engleskom Nesselhauf (2005), Allerton (2002) i drugi. Cicalese (1999) tako ističe da lagani glagoli (tal. *verbi supporto*) u talijanskome mogu biti neutralni (tal. *fare, dare, avere, essere, prendere*) i prošireni (glagol dodaje semantičku vrijednost konstrukciji: tal. *avere l'influenza* (bolest traje) vs. *covare l'influenza* (postojanje simptoma koji bi mogli dovesti do bolesti kao posljedice) / engl. *run a risk* vs. *take a risk*, tal. *prendere un'infezione* (neformalni registar) vs. *contrarre un'infezione* (formalni registar), *dare baci* vs. *mangiare baci* (naglašava kvantitativni

² Osim ovoga termina rabe se još i *tanki glagol, funkcijski glagol, potporni glagol* (Peti-Stantić i sur., 2016, str. 203).

³ Jaspersen je prvi uveo termin „lagani glagol“ te definicijom sugerirao da je riječ o „nevažnom glagolu koji se predmetne uistinu važnom sadržaju“ (prema Peti-Stantić i sur., 2016, str. 204). Osim Jaspersenova termina *light verbs*, koegzistira i termin „support verbs“.

aspekt). Prošireni lagani glagoli mogu se zamijeniti neutralnima (tal. *presentare le scuse – fare le scuse*).

U talijanskom jeziku razlikujemo tri različite situacije (Jezek, 2004):

- nepostojanje korespondenta (*fare un goal – *golfare (verbo predicativo)*)
- nepostojanje proširenog VS */verbo supporto/ (fare una telefonata)*
- nepostojanje neutralnog VS (*lanciare una sfida – *fare una sfida*).

Operativna se vrijednost glagola prebacuje na imenicu koja se naziva *nome operativo* (Harris, 1976). Odabir glagola ovisi o imenici koja je dio predikata pa je, dakle, težište informacije imenica i ona određuje ostale konstituente. Ponegdje ju je moguće zamijeniti pridjevom (tal. *essere imbarazzato – essere in imbarazzo*), a često se dodaje i prijedlog koji se veže ili za imenicu ili za glagol (tal. *venire a conoscenza di*, engl. *to take something into consideration*), odnosno član (engl. *to take action, to take a risk, to give the chance*).

Cantarini (1999, str. 63) navodi osnovne kolokacijske značajke u formi lagani glagol + imenica u talijanskom jeziku:

1. imenicu nije uvijek moguće zamijeniti zamjenicom
Vittorio rivolge un saluto a Flavia. / Vittorio lo rivolge a Flavia. / Vittorio glielo rivolge.
2. veća su ograničenja za *nome predicativo* nego za *nome argomentale*
*Vittorio dà uno/ ?lo/ *il suo schiaffo a Flavia.*
3. imenski predikat modificiraju pridjevi, a glagolski modificiraju prilozima
Il conducente fece una brusca frenata.
Il conducente frenò bruscamente.
4. upitna konstrukcija s imenskim predikatom u većini slučajeva nije prihvatljiva
Mi metti in imbarazzo!
- **In cosa ti metto?*
5. neutralni lagani glagoli mogu se izbaciti bez gubitka značenja (nominalizazione – “reduction du verbe support“)
He loves it. (He has love for it.)
6. koordinacija dviju imenskih sintagma koje ovise o istom glagolu nije moguća kad u jednoj od njih imenica ima funkciju imenskog predikata
**La madre ha rotto il bicchiere e il silenzio.*

ISTRAŽIVANJE: USPOREDBA NAJČEŠĆIH KOLOKACIJSKIH SVEZA LAGANI GLAGOL + IMENICA U TALIJANSKOM, ENGLESKOM I HRVATSKOM JEZIKU

Cilj kontrastivne analize bio je usporediti kolokacijsku svezu laganoga glagola i imenice na primjerima četiriju laganih glagola u talijanskome jeziku (*fare, dare, prendere, avere*) s prijevodnim inačicama u engleskom i hrvatskom jeziku. Budući da se navedeni glagoli poučavaju već u početnom stupnju učenja stranog jezika (4. razred – Talijanski jezik kao drugi strani jezik), cilj je bio i utvrditi kolike su podudarnosti između navedenih kolokacija s njihovim inačicama u engleskom (koji učenici uče već od prvog razreda) i hrvatskom jeziku kako bismo učenicima olakšali njihovo usvajanje povezujući ih s već poznatim kolokacijama. Krenulo se od pretpostavke da nema puno potpunih podudarnosti u kolokacijama koje poučavamo u ranim stadijima usvajanja stranog jezika, stoga ih je još važnije detektirati. Polazišna točka bilo je izoliranje navedenih kolokacija iz sljedećeg uzorka: rječnika Lo Zingarelli, *Vocabolario della lingua italiana* te usporedba s prijevodnim inačicama u rječniku *Collins COBUILD advanced learner's English dictionary*, rječniku *Collocations and Idioms* te u *Rječniku hrvatskoga jezika* i Kolokacijskoj bazi hrvatskoga jezika.

U komparativnom je prikazu polazišni jezik talijanski, a kolokacije su potom uspoređene s onima u engleskom i hrvatskom jeziku kako bi se utvrdilo u kolikoj mjeri dolazi do potpune, djelomične odnosno nulte podudarnosti. Razlikuje li se glagol u engleskom ili hrvatskom od onoga u talijanskom jeziku, bit će prikazan tiskanim slovima, a ukoliko se u engleskom ili hrvatskom jeziku ne rabi kolokacijska sveza lagani glagol + imenica, utoliko će biti prikazan simbol Ø.

REZULTATI KONTRASTIVNE ANALIZE

U *Tablici 1* prikazano je 66 kolokacija oblika lagani glagol + imenica koje se u talijanskom jeziku rabe uz glagol *fare*. Iz usporednog prikaza vidljivo je kako u 16 slučajeva postoji djelomična podudarnost sa strukturom u engleskom jeziku (također se rabi kolokacija, ali je lagani glagol drugačiji), u 9 slučajeva nema podudarnosti, a u gotovo 2/3 slučajeva postoji potpuna podudarnost. Kada je riječ o usporedbi s kolokacijama u hrvatskom jeziku, u samo 14 slučajeva dolazi do potpune podudarnosti, a i velik je broj primjera u kojima ne postoji nikakva kolokacijska podudarnost.

Tablica 1. *FARE* + imenica (komparativni prikaz)

<i>tal. FARE</i>	<i>engl. DO/MAKE</i>	<i>hrv. ČINITI, RADITI i dr.</i>
<i>una domanda</i>	<i>make a question</i>	<i>POSTAVITI pitanje</i>
<i>un esempio</i>	<i>GIVE an example</i>	<i>DATI primjer</i>
	<i>*make an example (punish)</i>	
<i>schifo</i>	<i>make sick</i>	Ø
<i>pena</i>	<i>feel sorry for</i>	Ø
<i>la conoscenza</i>	<i>get acquainted</i>	Ø
<i>impressione</i>	<i>make an impression</i>	<i>OSTAVITI dojam</i>
<i>una telefonata</i>	<i>make a call, GIVE a ring</i>	Ø
<i>rumore</i>	<i>make noise</i>	<i>praviti buku</i>
<i>un sonnellino</i>	<i>TAKE a nap</i>	Ø
<i>un passo</i>	<i>make a step</i>	<i>napraviti korak</i>
<i>finta</i>	Ø (<i>pretend</i>)	Ø ⁴
<i>una grazia, un favore</i>	<i>do a favour</i>	<i>učiniti uslugu</i>
<i>una promessa</i>	<i>make a promise</i>	<i>DATI obećanje</i>
<i>il bagno</i>	Ø (<i>bathe</i>)	Ø
<i>la barba</i>	<i>HAVE a shave</i>	Ø
<i>un accordo, un patto</i>	Ø (<i>agree</i>)	Ø
<i>le smorfie/ il muso</i>	Ø (<i>grin</i>)	<i>napraviti grimasu</i>
<i>fuoco</i>	Ø (<i>fire at, shoot at</i>)	Ø
<i>un prezzo</i>	<i>make a price, bid</i>	<i>PREDLOŽITI cijenu</i>
<i>affari</i>	<i>do business</i>	<i>OBAVITI posao</i>
<i>amicizia</i>	<i>make friends</i>	Ø
<i>ammenda</i>	<i>make amends</i>	Ø
<i>attenzione</i>	<i>PAY attention</i>	<i>OBRATITI pažnju</i>
<i>fare bella/ brutta figura</i>	<i>make a good/ bad impression</i>	<i>OSTAVITI dobar/loš dojam</i>
<i>conversazione</i>	<i>make conversation</i>	Ø
<i>danno</i>	<i>do harm</i>	<i>učiniti našao</i>
<i>fatica</i>	<i>HAVE difficulty</i>	Ø
<i>fortuna</i>	<i>make your fortune</i>	Ø
<i>fotografie</i>	<i>TAKE photographs</i>	Ø
<i>i bagagli</i>	Ø (<i>pack one`s bags</i>)	Ø
<i>i compiti</i>	<i>do homework</i>	<i>NAPISATI domaći rad</i>
<i>il buffone</i>	<i>PLAY the fool</i>	<i>praviti budalu od sebe</i>
<i>il letto</i>	<i>make your bed</i>	<i>napraviti krevet</i>
<i>il tifo</i>	Ø (<i>cheer</i>)	Ø
<i>indagini</i>	<i>make inquiry</i>	Ø
<i>l'amore</i>	<i>make love</i>	<i>VODITI ljubav</i>
<i>l'impossibile</i>	<i>do the impossible</i>	<i>napraviti nemoguće</i>
<i>la coda</i>	Ø (<i>queue</i>)	Ø
<i>la differenza</i>	<i>make a difference</i>	<i>činiti razliku</i>
<i>la doccia</i>	<i>HAVE a shower</i>	Ø
<i>la guerra</i>	<i>make war</i>	Ø
<i>la pace</i>	<i>make peace</i>	Ø

⁴ Zanimljivo je da hrvatski standardni jezik nema kolokacijsku svezu u ovome slučaju, a u dijalektu postoji inačica *učiniti fintu*.

<i>tal. FARE</i>	<i>engl. DO/MAKE</i>	<i>hrv. ČINITI, RADITI i dr.</i>
<i>colazione</i>	<i>HAVE breakfast</i>	Ø
<i>la spesa</i>	<i>do the shopping</i>	<i>ÍĆI u kupovinu</i>
<i>leggi</i>	<i>make laws</i>	<i>PISATI, ODREDITI zakone</i>
<i>lo sforzo</i>	<i>make the effort</i>	Ø
<i>miracoli</i>	<i>do/work wonders</i>	<i>činiti, raditi čuda</i>
<i>progressi</i>	<i>make progress</i>	Ø
<i>sesto</i>	<i>HAVE sex</i>	Ø
<i>spazio</i>	<i>make room</i>	<i>napraviti mjesta</i>
<i>un accenno</i>	<i>GIVE a hint</i>	Ø
<i>un annuncio</i>	<i>make an announcement</i>	Ø
<i>brindisi</i>	Ø (<i>toast</i>)	Ø
<i>un corso</i>	<i>TAKE a course</i>	<i>POHAĐATI tečaj</i>
<i>un discorso</i>	<i>make a speech, GIVE a talk</i>	<i>ODRŽATI govor</i>
<i>un elenco</i>	<i>make a list</i>	<i>napraviti popis</i>
<i>un errore</i>	<i>make a mistake</i>	<i>napraviti pogrešku</i>
<i>un tentativo</i>	<i>make an attempt</i>	Ø
<i>una ipotesi</i>	<i>make a hypothesis</i>	Ø
<i>una pausa</i>	<i>TAKE a break</i>	<i>napraviti pauzu</i>
<i>una scelta</i>	<i>make a choice</i>	Ø
<i>una visita</i>	<i>PAY a visit</i>	Ø
<i>casino</i>	<i>make a scene</i>	<i>napraviti scenu</i>
<i>un inchino</i>	<i>TAKE a bow</i>	Ø
<i>una passeggiata</i>	<i>HAVE/ TAKE a walk</i>	<i>ÍĆI u šetnju</i>
<i>una promessa</i>	<i>make a promise</i>	Ø

Tablica 2 prikazuje 24 kolokacije oblika *dare/give/dati* + imenica. Za razliku od kolokacija s glagolom *fare/do, make/činiti, raditi*, primjećuje se velika sličnost između kolokacija u engleskom i hrvatskom jeziku u kojima se u gotovo pola slučajeva talijanska kolokacija ne prevodi kolokacijom.

Tablica 2. *DARE* + imenica (komparativni prikaz)

<i>tal. DARE</i>	<i>engl. DO/MAKE</i>	<i>hrv. DATI</i>
<i>aiuto</i>	\emptyset (help)	\emptyset
<i>consiglio</i>	give advice	<i>dati savjet</i>
<i>indicazioni</i>	give directions	<i>dati upute</i>
<i>uno schiaffo, un ceffone</i>	\emptyset (slap)	<i>dati pljusk</i>
<i>permesso</i>	give permission	<i>dati dozvolu</i>
<i>un bacio</i>	give a kiss	<i>dati poljubac</i>
<i>la colpa</i>	\emptyset (blame)	\emptyset
<i>spiegazione</i>	give an explanation	<i>dati, ponuditi objašnjenje</i>
<i>ammonimenti, un consiglio</i>	give an advice	<i>dati savjet</i>
<i>una risposta</i>	give an answer	<i>dati odgovor</i>
<i>l' impressione</i>	give/ MAKE the impression	<i>OSTAVITI dojam</i>
<i>un esempio</i>	give an example	<i>dati primjer</i>
<i>un grido</i>	\emptyset (shout)	\emptyset
<i>animo, corraggio</i>	\emptyset (encourage)	\emptyset
<i>un castigo/ una punzione</i>	\emptyset (punish)	\emptyset
<i>la vita</i>	give life	<i>dati život</i>
<i>inizio</i>	\emptyset (start)	\emptyset
<i>fondo</i>	\emptyset (anchor)	\emptyset
<i>la parola</i>	give one's word	<i>dati riječ</i>
<i>speranza</i>	give hope	<i>dati nadu</i>
<i>un pugno</i>	\emptyset (punch)	\emptyset
<i>un' occhiata</i>	HAVE a look at, glimpse	\emptyset
<i>una mano</i>	give a hand (help)	<i>dati ruku (pomoći)</i>
<i>l'avvio</i>	\emptyset (start)	\emptyset

Tablica 3 prikazuje usporednu analizu 23 kolokacije s tzv. laganim glagolom *prendere/take/uzeti*. U usporedbi s kolokacijama koje se rabe u talijanskom jeziku, u hrvatskom jeziku baza je ili potpuno drugačija ili se pak uopće ne upotrebljava kolokacija. U engleskom jeziku u 9 slučajeva ne postoji nikakva podudarnost, 8 kolokacija ima drugačiji lagani glagol, a u samo 6 slučajeva dolazi do potpune podudarnosti.

Tablica 3. *PRENDERE* + imenica (komparativni prikaz)

<i>tal. PRENDERE</i>	<i>engl. TAKE</i>	<i>hrv. UZETI</i>
<i>uno spavimento</i>	<i>GET a fright</i>	Ø
<i>sonno</i>	<i>GET sleep</i>	Ø
<i>una decisione</i>	<i>MAKE a decision</i>	Ø
<i>il treno/ il tassi...</i>	<i>a train/ a taxi...</i>	<i>uzeti taksi/ IĆI vlakom</i>
<i>la febbre</i>	<i>CATCH a fever</i>	<i>UHVATITI fibru</i>
<i>un pugno</i>	<i>a punch</i>	<i>DOBITI udarac</i>
<i>le armi</i>	<i>take up arms</i>	Ø
<i>il velo/ l'abito</i>	<i>BECOME a priest</i>	<i>POSTATI svećenik/č.s.</i>
<i>l'avvio/ le mosse</i>	<i>Ø (get going, start)</i>	Ø
<i>albergo/ alloggio</i>	<i>Ø (find)</i>	Ø
<i>fiato</i>	<i>Ø (relax, get some air)</i>	<i>UHVATITI dah</i>
<i>il mare</i>	<i>GO into sea, GO sailing</i>	Ø
<i>il lutto</i>	<i>Ø (show your pain)</i>	<i>ISKAZIVATI bol</i>
<i>nota</i>	<i>take note</i>	Ø
<i>posizione</i>	<i>take position</i>	<i>ZAUZETI položaj</i>
<i>posto</i>	<i>Ø (take on, assume, replace)</i>	<i>ZAUZETI mjesto, Ø</i>
<i>pratica</i>	<i>HAVE experience</i>	<i>STEĆI iskustvo</i>
<i>atto</i>	<i>Ø (acknowledge, be aware of)</i>	Ø
<i>quota</i>	Ø	Ø
<i>il sole</i>	<i>Ø (sunbathe)</i>	Ø
<i>in giro</i>	<i>make fun of</i>	<i>„uhvatiti u dir“</i>
<i>una cotta</i>	<i>Ø (fall in love with)</i>	Ø
<i>una sbornia</i>	<i>GET drunk</i>	Ø

Tablica 4 prikazuje usporedni prikaz 22 kolokacije s laganim glagolom *avere/have/imati*. U hrvatskom i engleskom jeziku međusobno postoje veće podudarnosti nego između svakog od njih pojedinačno i talijanskog jezika. U obama se jezicima češće rabi glagol *biti* nego *imati*.

Tablica 4. *AVERE* + imenica (komparativni prikaz)

<i>tal. AVERE</i>	<i>engl. HAVE</i>	<i>hrv. IMATI</i>
<i>lo stomaco</i>	<i>the guts</i>	<i>imati želudac za</i>
<i>effetto</i>	<i>an effect</i>	<i>imati efekta</i>
<i>una speranza</i>	<i>hope</i>	Ø
<i>fame</i>	<i>BE hungry</i>	<i>BITI gladan</i>
<i>sete</i>	<i>BE thirsty</i>	<i>BITI žedan</i>
<i>freddo</i>	<i>BE cold</i>	Ø
<i>caldo</i>	<i>BE hot</i>	Ø
<i>l'impressione</i>	<i>an impression</i>	<i>imati dojam</i>
<i>senso</i>	<i>MAKE sense</i>	<i>ima smisla</i>
<i>sonno</i>	<i>BE sleepy</i>	<i>BITI pospan</i>
<i>paura</i>	<i>BE afraid of</i>	<i>BITI prestrašen</i>
<i>bisogno</i>	Ø (<i>need</i>)	Ø
<i>diritto</i>	<i>a right to</i>	<i>imati pravo</i>
<i>dubbi</i>	<i>doubts</i>	Ø
<i>esperienza</i>	<i>BE experienced</i>	<i>imati iskustva</i>
<i>fede</i>	<i>faith</i>	Ø (<i>imati vjere</i>)
<i>fiducia</i>	<i>confidence</i>	<i>imati povjerenja</i>
<i>fretta</i>	<i>BE in a hurry</i>	<i>BITI u žurbi</i>
<i>ragione</i>	<i>BE right</i>	<i>imati pravo</i>
<i>tatto</i>	<i>BE tactful</i>	<i>imati takta</i>
<i>torto</i>	<i>BE wrong</i>	<i>BITI u krivu</i>
<i>una sensazione</i>	<i>a feeling</i>	<i>imati osjećaj</i>

PRIMJENA KOLOKACIJA U SKLOPU STRATEGIJA UČENJA VOKABULARA STRANIH JEZIKA: PRETHODNA EMPIRIJSKA ISTRAŽIVANJA I IMPLIKACIJE PROIZAŠLE IZ PROVEDENE KONTRASTIVNE ANALIZE

Iščitavajući studije koje proučavaju i pružaju pregled strategija učenja vokabulara kod učenika inih jezika, uočavamo da svjedoče o njihovoj različitoj efikasnosti i zastupljenosti kod učenika (Schmitt, 1997; Nation, 2001). Bez obzira na to radi li se o jednostavnim strategijama poput ponavljanja ili složenima poput analize dijelova riječi, one često čine sastavni dio aktivnosti koje nastavnik samostalno organizira u razredu ili udžbenika zbog toga što bi se cilj poučavanja vokabulara trebao sastojati i u promicanju strategija za olakšano razumijevanje i produkciju (Bosiljevac, 1997).

Kolokacijama kao složenim leksičko-semantičkim fenomenom duže se vrijeme bavi teorijska lingvistika, a u novije vrijeme sve više zaokuplja pažnju primijenjenih lingvista koji se bave njihovim usvajanjem u procesu učenja stranih jezika

te njihovom pojavom u prevođenju i leksikografskom radu (Murica, 2010, prema Burić i Lasić, 2012, str. 234). Prema ZEROJ-u⁵ leksička se kompetencija određuje kao „poznavanje i sposobnost upotrebe vokabulara nekog jezika“ (ZEROJ, 2005, str. 13). Ona se sastoji od leksičkih i gramatičkih sastavnica. Leksičke sastavnice uključuju gotove izraze (npr. rečenične formule, idiomatske izraze, ustaljene izraze, ustaljene fraze i ustaljene kolokacije) i pojedinačne riječi (najčešće riječi otvorenog tipa: imenice, glagoli, pridjevi, prilozi i neke zatvorene leksičke cjeline npr. dani u tjednu, mjeseci u godini itd.), a gramatički su elementi riječi zatvorenog tipa (npr. članovi, zamjenice, prijedlozi, veznici itd.) (Jelić, 2007, str. 27). Prihvatimo li tvrdnju da se leksičko znanje odnosi na poznavanje sljedećih sastavnica: „oblik (na govornoj i pisanoj razini), struktura riječi (korijen, afiksi i infleksije), sintaktička obilježja riječi u rečenici, značenje (referencijalno, afektivno, pragmatičko), te odnosi riječi s ostalim riječima (sinonimija, antonimija, hiponimija) i uobičajene kolokacije“ (Laufer, 1997, u Jelić, 2007), uočavamo nužnost poznavanja idiomatske upotrebe određene riječi. Poznavanje osnova leksika nekog jezika temelji se, dakle, i na poznavanju kolokacija. Među šest vidova leksičke jedinice, koje je moguće usvajati prema Bogaardsu (2000), poznavanje kolokacija unutar jezika odnosi se na pravilno kombiniranje određenih leksičkih jedinica koje se izvornim govornicima čine prirodnim, a učenicima stranog jezika zadaje velike poteškoće. Hill je 1999. sugerirao stvaranje termina „kolokacijska kompetencija“ ističući važnost usvajanja ne samo ukupnog značenja riječi nego i njezina kolokacijskog raspona. Kolokacijsku kompetenciju kao važnu komponentu usvajanja vokabulara prepoznali su mnogi istraživači smatrajući da ona pridonosi boljemu razumijevanju poteškoća s kojima se suočavaju učenici određenog jezika jer zbog interferencije s materinskim jezikom kolokacije mogu biti velik problem neizvornim govornicima. Borić (2004, str. 63) podržava kolokacijsku kompetenciju kao ideal kojemu treba težiti pri usvajanju leksičkoga sustava stranog jezika.

Jedna je od tendencija suvremenog jezikoslovlja da se jezik dominantno proučava kao mentalni fenomen (Miščin, 2012). Stručna analiza pokazuje da se jezična komunikacija sve više koristi fiksnim strukturama koje se pamte kao formulaični isječci, da je jezik bogat u sloju kolokacijskoga, ali da treba paziti na njegova kolokacijska i koligacijska ograničenja, da je frazna struktura osnovna razina jezika gdje se konfrontira njegova oblična i značenjska dimenzija te da formulaična razina zauzima središnju ulogu tijekom djetetova usvajanja jezika. Kako su primijenjeni jezikoslovci uvidjeli da vještine ovladavanja vokabularom uključuju puno više od sposobnosti definiranja riječi (Nation, 1990), počinje se zagovarati novi pristup njegova usvajanja koji uvodi analizu sintagmatskih odnosa u kolokaciji između leksičkih jedinica. Takav leksički pristup, kako ga naziva Lewis (1993) stavljajući ga u središte svoje teorijske perspektive, promatra jezik kao gramatikalizirani leksički sustav i kolokaciju, način na koji se riječi povezuju.

⁵ Zajednički europski referentni okvir za jezike.

Yorio (1980, str. 438) te Nattinger i De Carrico (1992) također naglašavaju značaj kolokacija u razvoju učeničke komunikacijske kompetencije u učenju stranoga jezika. Nadalje, neki autori (Marton, 1977, Arabski, 1979; u Miščin, 2012) smatraju da najveći postotak svih učeničkih pogrešaka čine upravo pogreške korištenja kolokacijama. Također, dobra usvojenost kolokacijskoga sloja u jeziku povećava fluentnost (Hill, 1999; Lewis 1997) te komunikacijske kompetencije uopće. Kako Herbst (1996, str. 389) navodi, jezične kompetencije nema bez poznavanja kolokacija. U skladu s tim, dosadašnja empirijska istraživanja (koja sažima Miščin, 2012) pokušala su odgovoriti na sljedeća pitanja: trebaju li učenici kolokacije uopće učiti (Brown, 1974; Smith, 1983; Bahns, 1993), koje kolokacije treba usvojiti (Brown, 1974; Cowie 1992; Bahns, 1993; Bahns i Eldaw, 1993) te kako poučavati kolokacije praktično u razredu (Channell, 1981; Lewis, 1997; Liu, 1999; Chen 2002; Hill, 1999).

Prema Burić i Lasić (2012), u okviru komunikacijskog pristupa, u nastavi se sve više primjenjuje i leksički pristup koji se temelji na postavci da su gramatika i leksik u svojem pisanome i govornome obliku usko isprepleteni, pa im tako u nastavi treba i pristupati (usp. Lewis, 1997; Borić, 2004; Boers, 2006; Bergovec, 2007, prema Burić i Lasić, 2012, str. 233). Govoreći o suvremenoj nastavi inojezičnoga hrvatskoga, autori, nadalje, ističu da je važno znati iskoristiti kolokacijski potencijal, a kako bi se to postiglo, važno je odabirati ili stvoriti odgovarajuće prikladne jezične materijale u kojima se leksemi i leksički sklopovi u tekst uvode kao dio konteksta u kojima se i inače koriste.

Važno je istaknuti kako je leksički pristup oduvijek prisutan u nastavi stranih jezika i to već na početnim stupnjevima. Nastavne jedinice u udžbenicima za učenje stranoga jezika, u pravilu, počinju dijalogizima koji se sastoje od konvencionalnih izraza koji se uvode u nastavni proces neraščlanjeno, odnosno bez gramatičke analize i razumijevanja gramatičkih promjena, a ako se ponavljaju dovoljan broj puta, učenici ih lako usvajaju s obzirom na to da je iskustveno dokazano da se konvencionalni izrazi lako svladavaju, brže prepoznaju i razumiju ako se pamte kao cjelina. Komunikacijsku kompetenciju treba razvijati na najnižim stupnjevima učenja jezika (Burić i Lasić, 2012; Bergovec, 2007). Da bi se to postiglo, u nastavi treba insistirati na stvarnim, životnim tekstovima, mogućim dijalogizima, velikoj izloženosti jeziku i leksičkim materijalima koji su u duhu jezika i njegovih izvornih govornika (Burić i Lasić, 2012, str. 240), čime se već na nižim razinama učenja uvodi velik broj novih leksema i leksičkih sklopova, iako ih učenici još nisu u stanju gramatički osvijestiti. Dakle, pri uvođenju novih leksema i pri njihovu bilježenju potrebno je ne izdvajati ih iz konteksta, što znači da leksemi trebaju biti uvedeni u nastavni proces kao dio situacije i konteksta u kojem se inače pojavljuju (Lewis 1993, prema Bergovec 2007, str. 58). Višečlane se leksičke jedinice neraščlanjene pohranjuju u učenikov umni rječnik kao da se pohranjuje jedna riječ. Smatra se da se podjelom jezika na neraščlanjene kolokacijske i rečenične

sklopove postiže prirodna i idiomatična proizvodnja teksta te veća tečnost i samopouzdanje učenika i govornika stranoga jezika (Bergovec, 2007, str. 59).

O ovladavanju se kolokacijama do sada najviše pisalo za engleski kao ini jezik (EIJ) (El-Dakhs, 2015; Jaén, 2007; Martyńska, 2004; Koya, 2003; Gitsaki, 1999; Bahns i Eldaw, 1993, prema Ordulj, 2017, str. 198), a pregledom rezultata istraživanja Ordulj (2017) zaključuje da je dokazana nužnost eksplicitnog poučavanja kolokacija tijekom nastave. Kao izvore navodi korpuse⁶ i autentične materijale koji sadrže one primjere kolokacija koje su u uporabi u različitim tekstovima i kontekstima, koje su semantički transparentne te kolokacije s ograničenom mogućnošću kombiniranja leksičkih jedinica.

Stjecanje kolokacijske kompetencije svakako bi se, kao što je već istaknuto, trebalo temeljiti na tekstu i učenju u kontekstu (Butzkamm, 2002; Valentić, 2005; Siepmann, 2007, prema Košuta, 2012, str. 270). Taj bi se proces trebao odvijati u trima fazama – otkrivanje kolokacije kao cjeline, uvježbavanje kolokacija te primjena kolokacije. Ovakav bi eksplicitni način usvajanja kolokacija uz primjenu specifičnih zadataka i vježba smatra Reder (2006b, prema Košuta, 2012, str. 270) mogao rezultirati razvojem specifičnih strategija autonomnoga učenja, što je u današnjem konceptu cjeloživotnoga obrazovanja vrlo poželjno. Budući da se u sklopu komunikacijskog pristupa učenik smatra aktivnim sudionikom učenja, odgovoran je za proces učenja i za znanje koje iz njega proizlazi, stoga bi ga trebalo potaknuti da se koristi postojećim znanjem kao temeljem razumijevanja novih obavijesti, njihova pamćenja i ponovnog korištenja (Jelić, 2007, str. 64).

U ovom se radu predlaže nekoliko primjera zadataka kojima se mogu poučavati i uvježbavati kolokacije u sklopu nastave talijanskoga kao drugog stranog jezika, uz napomenu da je, ako je to moguće, korištenje autentičnih materijala prvi izbor. Prema *Nacionalnom kurikulumu nastavnoga predmeta Talijanski jezik* u četvrtom razredu osnovne škole (175 sati) u području leksika od učenika se očekuje da u najjednostavnijim i najčešćim slučajevima razumiju figurativno značenje riječi (npr. idiomi i poslovice).

- 1) Učenicima se nudi zadatak višestrukog izbora te se razmatra značenje kolokacije i istovremena usporedba s inačicama u materinskome i prvome stranom jeziku:

Razmisli i odaberi točan odgovor.

(tal. *scegli la risposta giusta*)

- a) dare – to give – dati
- b) fare – to do – činiti, raditi
- c) avere – to have – imati

⁶ Jaén (2007, prema Ordulj, 2017, str. 200) smatra kako su korpusi najpouzdaniji izvor za odabir kolokacija jer sadrže autentične i reprezentativne primjere u nekom jeziku.

Rješenje:

1. dare un bacio/ give a kiss/ dati poljubac
2. dare una risposta/ give an answer/ dati odgovor

- 2) Cilj je zadatka dopunjavanja uputiti učenike u to kako se jedan od stranih jezika u sljedećim kolokacijama koristi prijevodnom inačicom glagola *imati* (*avere/to have*), a drugi inačicom glagola *biti* (*essere/to be*).

Dopuni sljedeće kolokacije.

(tal. *completa*)

	<i>fame</i>		<i>hungry</i>
	<i>sete</i>		<i>thirsty</i>
<i>avere</i>	<i>freddo</i>	<i>to be</i>	<i>cold</i>
	<i>caldo</i>		<i>hot</i>
	<i>sonno</i>		<i>sleepy</i>

- 3) U zadatku povezivanja od učenika se traži da se referiraju na poznavanje engleskoga kao prvoga stranoga jezika i povežu kolokacije istoga značenja.

Posluži se svojim znanjem engleskog jezika pa poveži izraze.

(tal. *abbina*)

Rješenje:

make a question -----*fare una domanda*

do homework -----*fare i compiti*

take a taxi-----*prendere il taxi*

make friends -----*fare amicizia*

ZAKLJUČAK

U ovom je radu kontrastivno analizirana jedna vrsta kolokacijske sveze laganoga glagola i imenice. Četiri lagana glagola u talijanskom jeziku (*fare, dare, prendere, avere*) koji čine kolokacijske sveze uspoređena su s prijevodnim inačicama u engleskom i hrvatskom jeziku. Istraživanje pokazuje da u prijevodima kolokacijskih sveza s laganim glagolom i imenicom postoje veća odstupanja kod pojedinih glagola. Tako primjerice u kolokacijama s glagolom *fare* u gotovo dvije trećine slučajeva dolazi do potpunog poklapanja u prijevodima, a primjerice kod glagola *prendere* talijanski izvornik i hrvatski prijevod gotovo se uopće ne podudaraju. Navedeno, dakako, upućuje na očitu veliku leksičku raznolikost među jezicima, ali i na moguće implementacije takve raznolikosti u nastavi stranoga jezika. Naglašavanje važnosti stjecanja kolokacijske kompetencije nužno je kako ne bi dolazilo do doslovnog prijevoda uzrokovanog negativnom interferencijom s materinskim jezikom. Bliskost dvaju leksičkih značenja s jedne strane pridonosi

olakšanoj komunikaciji na stranome jeziku i olakšanoj analizi i uvidu u taj strani jezik, a s druge strane lako navodi učenika na pogreške uzrokovane primjenom strategije usklađivanja i leksičkoga pojednostavljivanja.

Sve veća svjesnost o važnosti poučavanja kolokacija već od najranije faze potiče nastavnike na znatne promjene u pristupu nastavnim materijalima te njihovoj metodičkoj obradi pri čemu je naglašena potreba praktičnosti naučenoga. Komunikacijska kompetencija može se postići i na najnižim stupnjevima učenja ako su učenici izloženi autentičnim tekstovima i ako se frazeologiji i kolokacijama pristupa na odgovarajući način. Stoga se moguće metodičke implikacije za nastavnu praksu među ostalim odnose i na potrebu provođenja istraživanja koja će rezultirati izradom vježba i zadataka usmjerenih stjecanju i razvijanju kolokacijske kompetencije u stranim jezicima koji se uče u školama za izvorne govornike hrvatskoga jezika.

LITERATURA

1. Allerton, D. J. (2002). *Stretched Verb Constructions in English*. Routledge.
2. Allerton, D. J. (2002). Three (or four) levels of word cooccurrences restriction. *Lingua*, 63, 17–40.
3. Anić, V. (1998). *Rječnik hrvatskoga jezika*. Novi liber.
4. Benson, M. (1985). Collocations and Idioms. U R. Ilson (ur.), *Dictionaries, Lexicography and Language Learning* (str. 61–68). Pergamon, Oxford.
5. Bergovec, M. (2007). Leksički pristup u nastavi stranih jezika s posebnim osvrtom na hrvatski. *Lahor*, 2(3), 53–66.
6. Berišić Antić, D. (2015). Le collocazioni italiane nell'insegnamento dell'italiano come l2. *Strani jezici*, 44(4), 260–278.
7. Blagus Bartolec, G. (2008). *Kolokacijske sveze u hrvatskom jeziku (s posebnim osvrtom na leksikografiju)* [doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu].
8. Blagus Bartolec, G. (2017). Glagolske kolokacije u administrativnome funkcionalnom stilu. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*. 43(2), 285–309.
9. Bogaards, P. (2000). Testing L2 Vocabulary Knowledge at a High Level: the Case of the Euralex French Tests. *Applied Linguistics*, 21(4), 490–516. <https://academic.oup.com/applij/article-abstract/21/4/490/183139?redirectedFrom=fulltext>
10. Borić, N. (2002). Leksikografska prezentacija kolokacijskih sklopova. *Strani jezici*, 31(1/2), 56–63. https://stranijezici.ffzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2020/06/SJ_31_1-2_6.pdf
11. Borić, N. (2004). Kolokacije kao dio leksičkog pristupa u nastavi stranih jezika. U D. Stolac, N. Ivanetić i B. Pritchard (ur.), *Suvremena kretanja u nastavi stranih jezika* (str. 63–68). Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku.
12. Burić, H. i Lasić, J. (2012). Kolokacije u nastavi inojezičnoga hrvatskog. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*, 5, 233–249.
13. Cantarini, S. (1999). *Costrutti con verbo supporto: una descrizione contrastiva italiano-tedesco* [doktorska disertacija, Sveučilište u Paviji].

14. Cicalese, A. (1999). Le estensioni di verbo supporto: uno studio introduttivo. *Studi Italiani di Linguistica Teorica e Applicata (SILTA)*, 3, 447–485.
15. Collins C. (2006). *Collins COBUILD advanced learner's English dictionary*. Collins Cobuild.
16. Cowie, A. P. (1981). The treatment of collocations and idioms in learners' dictionaries. *Applied Linguistics*, 2, 223–235.
17. D'Agostino, E. i Elia, A. (1998). *Il significato delle frasi: un continuum dalle frasi semplici alle forme polirematiche*, U F. A. Leoni, D. Gambarara, S. Gensini, F. Lo Piparo i R. Simone (ur.), *Ai limiti del linguaggio* (str. 287–310). Laterza.
18. Firth, J. R. (1951). *Modes of Meaning. Essays and Studies (The English Association)*. Bobbs-Merrill.
19. Firth, J. R. (1957). *Papers in Linguistics 1934.–1951*. Oxford University Press.
20. Granger, S. i Meunier, F. (ur.) (2008). *Phraseology. An interdisciplinary perspective*. John Benjamins Publishing Co.
21. Herbst, T. (1996). What are collocations: Sandy beaches or false teeth? *English Studies*, 4, 379–393. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00138389608599038>
22. Hill, J. (1999). Collocational Competence, *ETP*, 11, 4–7.
23. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje (2020). Kolokacijska baza hrvatskoga jezika. Republika Hrvatska, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. <http://ihjj.hr/kolokacije/>
24. Jelić, A. B. (2007). *Uloga čitanja u usvajanju vokabulara francuskoga kao stranog jezika* [doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu].
25. Jezek, E. (2004). Types et degrés de verbes supports en italien. *Linguisticae Investigationes*. 27(2), 185–201.
26. Košuta, N. (2012). O pitanju stjecanja kolokacijske kompetencije u stranome jeziku. *Strani jezici*, 41(3), 263–276.
27. Laufer, B. (1997). What's in a word that makes it hard or easy: some intralexical factors that affect the learning of words. U N. Schmitt i M. McCarthy (ur.), *Vocabulary: Description, acquisition and pedagogy* (str. 140–155). Cambridge University Press.
28. Lewis, M. (1993). *The Lexical Approach*. Language Teaching Publications.
29. Lewis, M. (1997). *Implementing the Lexical Approach*. Language Teaching Publications.
30. Maggioni, V. (2010). L'influenza della L1 nell'apprendimento di lingue affini: analisi delle interferenze linguistiche di ispanofoni apprendenti l'italiano come lingua straniera. *Italiano LinguaDue*, 2(1), 1–16. <https://riviste.unimi.it/index.php/promoitals/article/view/628/842>
31. McCarthy, M. (1984). A new look at vocabulary in EFL. *Applied Linguistics*, 5(1), 12–22. <https://academic.oup.com/applij/article-abstract/5/1/12/199969?redirectedFrom=PDF>
32. Mihaljević, M. (1991). Višerječne natuknice i podnatuknice u jednojezičnom općem rječniku hrvatskoga jezika. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 17, 133–144.
33. Miščin, E. (2012). *Glagolske kolokacije u engleskome jeziku medicinske struke* [doktorska disertacija, Sveučilište u Osijeku].
34. Nation, I. S. P. (1990). *Teaching and learning vocabulary*. Newbury House.
35. Nattinger, J. R. i DeCarrico S. J. (1992). *Lexical Phrases and Language Teaching*. Oxford University Press.

36. Nesselhauf, N. (2005). *Collocations in a Learners Corpus*. John Benjamins Publishing Company.
37. Omazić, M. (2003). *Modifications of Phraseological Units in English: a dissertation* [doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu].
38. Ordulj, A. (2017). Kolokacijska kompetencija u hrvatskom kao inom jeziku. *Filološke studije*, 15(2), 196–218.
39. Pawley, A. i Syder, F. H. (1983). Two puzzles for linguistic theory: Native-like selection and native-like fluency. U J. C. Richard i R. W. Schmidt, (ur.), *Language and communication* (str. 191–226). Longman.
40. Peti-Stantić, A., Japirko, H. i Kežić, M. (2016). Koliko su lagani tzv. lagani glagoli u hrvatskom? *Filološke studije*, 14(2), 202–225.
41. Petrović, B. (2007). Razvijanje kolokacijske kompetencije u hrvatskome kao stranom i drugom jeziku, *Strani jezici*, 36(1), 31–38. https://stranijezici.ffzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2019/06/SJ_36_1_3.pdf
42. Pritchard, B. (1998). O kolokacijskom potencijalu rječničkog korpusa. *Filologija*, 30–31, 285–304. file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/285_304_Filologija_30_31_Pritchard.pdf
43. Salkoff, M. (1990). Automatic translation of support verb constructions. U H: Karlgren (ur.), *Proceedings of the 13th conference on Computational linguistics-Volume 3* (str. 243–246). Association for Computational Linguistics. <https://www.aclweb.org/anthology/C90-3043.pdf>
44. Silić, J. i Pranjković, I. (2008). *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Školska knjiga.
45. Sinclair, J. (1991). *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford University Press.
46. Sinclair, J. McH. (ur.) (2004). *How to Use Corpora in Language Teaching*. John Benjamins.
47. Stojić, A. i Murica, S. (2010). Kolokacije – teorijska razmatranja i primjena u praksi na primjerima iz hrvatskoga i njemačkoga jezika. *Fluminensia*, 22(2), 111–125.
48. Valentić, J. (2005). Kolokacije i učenje jezika. U J. Granić (ur.), *Semantika prirodnog jezika i metajezik semantike* (str. 775–780). Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku.
49. Vijeće Europe (2005). *Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje*. Školska knjiga.
50. Wray, A. (1999). Formulaic language in learners and native speakers. *Language Teaching* 32, 213–231. <https://www.cambridge.org/core/journals/language-teaching/article/formulaic-language-in-learners-and-native-speakers/D2F6409923712CD73ECA3E34FEB32DEA>
51. Yorio, C.A. (1980). Conventionalized language forms and the development of communicative competence. *TESOL Quarterly*, 14 (4), 433–442. <https://www.jstor.org/stable/3586232?seq=1>
52. Zingarelli, N. (2013). Lo Zingarelli. *Vocabolario della lingua italiana*. Zanichelli.